

zbor. V tretjič se je zgodilo to l. 1880. V tej častni, a težavni službi se je boril 17 let. Ko je praznoval sedemdesetletnico svojega rojstva, poslali so mu njegovi volilci premnogo zaupnic v znamenje, da so popolnoma zadovoljni z njegovim političnim delovanjem. Saj pa tudi ni nikoli zamolčal resnice, naj je še tako bodla v oči Nemce, in ta moška neustrašenost mu je pridobila srca Slovencev.

Omeniti nam je še jedno stran njegovega delovanja za narod, njegovo skrb za družabno življenje. L. 1855. je ustanovil s stolnim pridigarjem Hadererjem „društvo katoliških rokodelskih pomočnikov“ ter je bil temu društvu vedno velik dobrotnik in podpornik. Po njegovem prizadevanju je vstala l. 1863. tudi celovška čitalnica, a šest let pozneje je sodeloval pri ustanovitvi „Katoliškega političnega društva v Celovcu“. Toda vse to še ni nič proti nekemu drugemu delu Einspielerjevemu: proti „Mohorjevi družbi“. — L. 1851. sta se sešla pri Slomšku v Št. Andražu lavantinski stolni prošt Sorčič in Einspieler. Plod njih sestanka in pomenka je bila „družba sv. Mohorja“, ki je stopila na dan l. 1852. Ko se je l. 1860. izpremenila v bratovščino, bil je Einspieler iz-

voljen za blagajnika in podpredsednika ter je tudi ostal malone do svoje smrti. Einspieler in nihče drugi jo je po brezmejnem trudu in velikih žrtvah postavil na trdne noge ter ji pomogel k uspešnemu razvitku, kateremu se po vsej pravici čudimo, na katerega se sklicujemo, s katerim se ponášamo pred svetom. Ko bi pokojni Andrej Einspieler ne bil storil nič drugega ko to, bilo bi dosti, da mu ohranimo Slovenci hvaležen spomin.

In kaj je prejel Einspieler na tem svetu za svoje neumorno, požrtovalno delovanje? Svetnih častij pač malo. L. 1859. ga je imenoval knezoškof Wiery duhovnim svetovalcem, a k zlati maši mu je podelil sv. Oče Leon XIII. naslov častnega komornika papeževa: postal je monsignor. A narod slovenski, posebno naši bratje v Korotanu, ohranili so mu hvaležen spomin ter odkritosrčno ljubezen in udanost. Ta čustva so naznanili posebno ob zlati maši svojega prvoboritelja. Mislimo, da je dovolj povedano, ako rečemo: Einspielerjeva zlata maša je bil pravi narodni praznik. Saj se je pa Einspieler tudi pošteno trudil, da bi Slovincem pomagal; a ob tem ni iskal niti dobička niti časti, ampak le srečo narodovo.

Pesmi nagrobnice.

(Zložil M. Prelesnik.)

1. Spominščica.

Spominščica, spominščica,
Ki cveteš tu na grobi,
Zakaj ne cveteš raje ti
Na oknu v topli sobi?

Na oknu tople sobice
Vse lepše bi cvetela,
Tam tebi prilivala bi
Mladenke roka bela.

Mladenke bela rokica
Lepo bi te gojila,
Če tebe bi od ženina
V predrag spomin dobila.

„Ne zabi me, ne zabi me!“
Tako bi ponavljala
Besede ženinove si
In tebi prilivala.

Tako pa ti, spominščica,
Na grobu tu samevaš,
Le mrzel veter boža te,
In ti bledeš, zveneš! — —

Pa kaj mi dé spominščica:
Priatelj, ti se varaš,
Če cvetem tu na grobi jaz,
Zakaj, zakaj me karaš?

Vse raje cvetem le-tu jaz:
Tu sama sem na grobi,
A koliko cvetè cvečic
Na oknu v topli sobi!

Prilivajo jim deklince,
Vesele vse življenja,
Jaz pa oznanjam z groba vsem,
Da vse na svetu jenja.

Svet vrh zemlje prerad, prerad,
Samo na ta svet misli,
A misli na minljivost, smrt —
Kdo ima jih še v čisli!

Kdo misli rad na božji vrt,
Kdo rad se ga spominja,
Aj, pri spominu ná njega
Ga mraz samo prešinja!

Kdo spomni se prijatelja,
Če tukaj enkrat spava?
Vsem iz spomina gre, ko grob
Njegov obraste trava.

Zato pa mestu njega tu
Jaz vsem oznanjam z groba:
„Ne zabi me, ne zabi me,
Šaj moja boš — podoba!“

2. Poznaš li kraj . . . ?

Poznaš li kraj, kjer so jednaki
Mogotci si in siromaki,
Kjer ni razločka več stanú,
Ne pokoljenja, ne rodú?
Na groblji, ti popotnik, išči
Ta kraj, na skupnem bivališči;
Oj tje, oj tje
Naj tvoja noga večkrat spe!

Poznal poprej si mogočnjaka,
Častitega povsod veljaka —
Glej, blizu zdaj ubožca spi,
Ki žil je prej, kot da ga ni;
Sedaj na istem groblji spita
In tebi potniku velita,
Da tje, da tje
Naj tvoja noga večkrat spe!

Poznaš li kraj, kjer tolažila
Dobodeš največ in krepila,
Da sredi zemeljskih težav
Živiš pošteno, resno, prav?
Na groblji si srce ublažiš,
Ojačiš se in potolažiš;
Oj tje, oj tje
Naj tvoja noga večkrat spe.

3. Ločitev.

Odločeno za slehernega je človeka,
Da ta svet zapusti in umrjè,
Življenja ura hitro vsakemu se steka,
Napósled smrt jo sleharnemu strè.

In ločiti se mora duša od telesa,
Aj, loči jo poslanka božja, smrt,
In duša gre po sodbi — ta v nebesa,
Ta v kraj, ki ga je vstvaril božji srd.

Aj k vsakemu, aj k vsakemu smrt, bela žena
Prišla s kosó bo preje ali slej,
In zrušila se bo do tal ločilna stena,
Ki loči nas od onostranskih mej.

4. Kakó, kakó si grenka . . .

Kakó, kakó si grenka,
Oj smrt, ti bela ženka,
Nebeška ti poslanka,
Ki žanješ brez prestanka!
Kako je žalen tvoj spomin,
Poln tvoj spomin je bolečin!

Ko človek svet uživa,
O sreči svoji sniva,
O rádoti bodoči
In o bodoči moči —
Že tvoja kosa se glasí,
Da skoro njega pokosí.

Moža od žene loči,
Da reva solze toči,
In mater od otroka,
Da se sirota joka. —
Povsod za koso tvojo jok
Razlega se in glasen stok.

Ti prav nič ne izbiraš,
Od kraja vse podiraš,
Nikdár se ne upehaš,
Kositi ti ne nehaš,
Res žalostna je tvoja pot, —
Pa saj si kazen ti grehot!

Da, ti si kazen greha!
A to nam je uteha:
Kdor čist se tu ohrani,
Ga tvoja moč ne rani;
S tega sveta ga pokosiš,
Pa v lepši svet ga presadiš!

5. Tolažba.

Zakaj, zakaj težkó
Si delamo slovo?
Zdaj vidimo mi kot v uganjki
In skoz zrcalo oni svet,
Vse boljše vidi zdaj naš ranjki,
Ki našim je očem odvzet.
Saj iz obličja pa v obličje
On božje gleda zdaj veličje —
Zakaj, zakaj težkó
Si delamo slovó?

Zakaj, zakaj težkó
Si delamo slovó?
Nekoliko le zdaj spoznamo,
In marsikaj je skrito nam,
Podobo gledamo zdaj samo:
O kaj pa ranjki gleda tam!
Boga on gleda tam očito,
Oj tam je njemu vse odkrito —
Zakaj, zakaj težkó
Si delamo slovo?

6. Ob rakvi.

Še jeden pôgled, jeden vzdih, —
Pa si ugasnil, pa si tih:
Zaspal, preminul si na vek,
Dokončal zemeljski si tek,
Tu v rakvi spiš sedaj pred nami,
In kmalu, kmalu spal boš v jami!

Okrog prijatelji stojé,
Igrajo vsem v očeh solzé,
Saj pač lahkó žalujejo,
Saj pač lahko togujejo:
Prijatelja so zdaj zgubili,
Ki so prirčno ga ljubili.

Še lahko žil bi mnogo let,
Užival njega sad in cvet,
Lahko še dolgo svet bi zrl,
Pa je prerano nam umrl —
Zdaj oplakujemo to zgubo,
Ker zgubili smo dušo ljubo.

Todà slušajte me, ljudjé:
Čemu obilne te solze?
Ob blago dušo smo zares,
Pa zdaj že biva vrh nebes,
Naj nam ne bo pri srcu teško,
Lepoto zre on že nebeško.

7. Blagor mu ...

Blagor mu, kdor umrje v Gospodu!
K sebi v raj Gospod ga bo sprejel,
Da užival ga bo v vek vesel.
A v Gospodu tisti umrje,
Kdor življenje ga je ljubil vsè,
Kdor v življenju mu je bil po godu!

Duh Gospodov mu ob smrti pravi:
Bil si kristijan v življenju cel,
Ti pridobil si si dobrih del.
Dobra dela za teboj gredó,
Za teboj gredó v sveto nebó,
Tamkaj v rajski bodeš živel slavi!

Tam ne bo ni stiske ni nadloge,
Pod katero zdaj ječí zemljan,
Tam zasiye njemu lepši dan,
Lepši dan, oj solnčne sreče svit,
Ki bo vekomaj nad njim razlit —
Tam zemljan pozabil vse bo toge.

Tam mu Bog vse solze bo obrisal,
Šmrti grenke tam ne bode več,
Žalovanje in bolest bo preč,
Preč bo vse, kar bilo je poprej,
Srečo samo bo užival slèj,
Bog ga je v življenja knjigo vpisal.

Blagor mu, kdor umrje v Gospodu,
Saj on odmrje skrbem svetá,
Odmrje viharjem vsem srcá,
Srečen vekomaj bo vrh nebá,
Saj užival bode tam Boga,
Vekomaj Gospodu bo po godu!

8. Zadnja poslovitev.

Zapel je zvon s cerkvenih lin,
Zapel tako miló,
Kaj pač pomenijo ti glasi,
Ki se glasé tako počasi?
Oj, za pogrebce opomin
Zvonenje je le-tó:
Mrliča naj vzemó na ramo,
In naj ga ponesó tje v jamo.

Kako glasovi ti zvonov
Vsem segajo v srcé,
Velé, da treba je odnesti
Sedaj pokojnika po cesti,
Odnesti treba v dom ga nov,
Tje, kjer mrliči spe,
Da v hladnem grobu slej počiva,
Sladak pokoj in mir uživa!

Tako zapuščaš dom ti svoj,
Priatelj naš, sedaj?
Zapuščaš svoje bivališče,
Rodišče svoje in ognjišče!
In v grob uživat greš pokoj,
Ne bo te več nazaj?
Naj bo zdaj domovanje prazno,
Ki toli mило je, prijazno?

Glej! še tvoj prejšnji dom stoji,
Dom rodni, zemski raj,
Še notri bivajo preblage
Osebe, tebi toli drage,
Na vrtu slavec še drobí,
Prav kakor je nekda —
A ti zato več sluha nimaš,
Za te stvari se ne zanimaš!

Pa kaj se zmenil boš za dom,
Ko vsak ga stre vihar,
Ti zemeljski si dom ostavil,
Pa drugega ti je pripravil —
Ki ga ne stre noben polom —
Nebeški gospodar:
Tam v raju dal ti je prostora,
Uživaj slast tam brez odmora!

9. Žalni sprevod.

Sprevod se po cesti vije,
V zrak donijo melodije,
Z lin zvonovi se glasé,
S svečami gredó ljudje —
Oj, vrši se žalosten pokop,
Tebe, dragi, nesemo na grob!

Kmalu te objame zemlja...
In na zadnjem potu spremlja
Tebe množica ljudij;
Vsem solze vró iz očíj:
Oj solze po duši dragi so,
Oj solze po duši blagi so...

Potniki smo v tem življenju,
V tem vrvenju, v tem borjenju,
Danes ti oznanjaš nam:
Vsakdo bode kmalu tam,
Na poslednjem potu kot zdaj tí;
Vsakdo, vsakdo kmalu preminí.

Grejo, grejo zemlje sini
Po letéj solzâ dolini,
Ali vsak jo zapustí,
Prej še, kot se prav mu zdí;
Vse, vse mora popustiti on,
V dolgo večnost mora iti on.

Pa saj nima tu na sveti
Človek vekomaj živeti.
Stvarjen je za drugi kraj:
Za nebeški lepi raj.
Tam bivanje njemu trajno bo,
Domovanje neomajno bo.

10. Ob tihi jamici.

Jamica pred nami zeva,
Čuj: lopata že odmeva;
V jamico prst sipljejo,
Nam pa srca vtripljejo...
Jamica, ti kraj pokoja
Koncem zemeljskega boja —
Ves čas človek se potí,
Slednjič v tebi mir dobí!

Človek išče kraj pokoja,
Boja ni ga strah ni znoja,
Ko pripravlja sebi krov,
Krov, ki bil bi ves njegov...
Morda ga že dolgo išče,
Pa dobi — pokopališče:
En dom vsak ima gotov,
To je jama, grob njegov!

Jamica, ti dom tišine
In mirú za zemske sine,
Dom zares brezhrupen si,
Dom ti vsem nam skupen si!
Ti objameš mogočnjaka
Kot trpina, siromaka,
Enkrat dom boš tudi moj, —
Le mi daj sladák pokoj!

11. Vrba žalujka.

Na tihi božji njivi
Pa vrba mi stoji,
Po njivi žalostivi
Žalobno mi šumi.

Vse tiho je okolu,
Povsodi vlada mir,
Po žalostnem tem dolu
Ne vlada več prepír.

Prepira ni več todi,
Ki vedno se glasi
Sicer v človeškem rodi,
Tu vrba le šumi.

Šumi tako skrivnostno,
Kot da ječala bi,
Otožno, neradostno,
Kot da plakala bi.

Do mirú.

Risal J. Vavpotič.

Le šumi, vrba, šumi,
Žalobno pesem poj
Tej tihi, nemi trumi,
Ki vživa tu pokoj!

Na njivi tej v grobovih
Nebrojna truma spi,
In sanjajo o dnovih,
Ki več nazaj jih ni.

Nekdaj so vsi živel
Ti speči vrh zemljé
In radi vsi so peli —
A zdaj v grobovih spé.

Le šumi, vrba, šumi,
Zdaj ti jim pesem poj!
Tej tihi, nemi trumi
Ti vošči ljub pokoj!

12. Vstajenje.

Jaz sem vstajenje in življenje,
Odrešenik nam govori,
Kdor v mene veruje, bo živel,
Dasi on ta svet zapusti.

Položili smo ga k počitku
Prijatelja v gomilo zdaj,
A upajmo, da enkrat vstal bo
In živel bode vekomaj.

Na dan vesoljnega vstajenja
Pokojnik, upamo, bo vstal,
Vstal prost nadloge, prost trpljenja:
Gospod mu večni raj bo dal.

13. Poveličanje.

Truplo v zemljo smo sedaj dejali,
Ne dejali, mi smo je vsejali,
Kakor zрно jedenkrat vskali,
Vskalil, vstal, prijatelj, bodeš ti:
S poveličanim telesom
Dvignil bodeš se k nebesom.

Seje v zemljo se telo strohljivo,
Ali vstalo bo neumrljivo,
Seje v zemljo se telo slabó,
Ali vstalo v časti bo, močnó,
Poveličano bo vstalo,
Bo duhovno, rajsko zalo.

14. Svidenje.

Tam v dolini Jozafat,
Svidenja bo dan,
Ko pri sodbi bo takrát
Rod človeški zbran.

Tromba tákrat pela bo
Po grobeh glasno
In ljudem velela bo,
Naj se vkup zberó.

Zopet bodo zbrani vkup
Bratje in sestré
In otroci s stariši,
Z ženami možjé.

Znanci in prijatelji
Vsi, vsi vstajajo,
Gledajo si spet v oči,
Roke si podajajo ...

To bo lepo svidenje
V dolu Jozafat,
Upajmo pa, da ne bo
To poslednjikrát.

Le prosimo mi sedaj,
Da bi oni dan
Vsak iz nas postavljen bil
Na pravičnih stran.

15. Nad zvezdami.

Tam gori, tam gori
Se vidimo spet,
Kjer angelski zbori
Spev pevajo svet.

Kot zvezdic po noči
Po leti migljá,
Svetnikov tisoči
Blešče vrh nebá.

Poslušajo vneto
Ta angelski spev;
To pevanje sveto
Budi v njih odmev.

Zdaj preč so težave,
Trpljenje je preč,
Saj v kraju so slave,
Solzá tam ni več ...

Volja in nevolja.

(Slika iz življenja v pismih. — Spisal Velimir.)

(Dalje.)

XVI.

V Klanecu, grudna 189.

Predragi!

Ti si pač brez volje. Kolikokrat sem Te že prosil, sam si spoznal, in zdravnik Ti je svetoval, da si varuj svoje zdravje: toda nič se Te ne prime! Vsekako si hočeš smrtno kal umetalno gojiti. Ako boš „krokal“, tedaj Ti dam črno na belem, da ne bodeš dolgo tlačil trave.

Opravila imam dovolj. Moj prednik je bil star in bolehen, zato je marsikako delo zaostalo. Trudim se in urejam, kdo vé, ali tudi za-se? Toda bodi! To je pač naš poklic. Vendar pa tudi veselih uric ne pogrešam. Tukajšnji posestnik, znanec iz dijaških let, ima lov. Tudi mene so povabili že večkrat. Nisem se branil, in prav ugaja mi lov na zajce. Človek se nekoliko razvedri. Ako Ti rečem, da mi je sreča mila in da sem ustrelil že dva zajca in dve jerebici, moraš priznati, da imam poklic za lovca.

Bilo je zadnji ponedeljek. Evo Ti slike tega dné! Lovski rog trobi, psi nemirno preletavajo cesto, lovci prihajajo skupaj, oblačno nebo in mirno vreme napoveduje ugoden lov. Tudi jaz potegnem raz steno puško dvocevko, žepe napolnim s patronami — in hajdi v gore!

Dopoldne je; stojim na svojem postanku, kjer se križajo pota na vse strani. Iz žepa izvlečem debelo rumeno hruško ter zasadam svoje zobe va-njo, menda iz dolgega časa, ker mi tako dolgo nič ni prišlo na vrsto, da bi poskusil svojo dvocevko. Kar začujem po vresju počasne stopinje. Obrnem se, pogledam, in glasan smeh zazveni iz tankega grla. V tistem hipu zaženó psi glasno cvilenje, lajanje. In predno se zavem, požene se skokoma čez skalnati rob urnonoga srnica. Kakor veš, sem flegmatičen: toda v tistem trenutku sem bil do cela izven sebe. Nevolja se je kuhala v meni, da sem tako po nemarnem zgrešil prihitelo srno, hruška mi je obtičala v grlu, tam izza smerek pa se mi režita naproti dve bitji, na kateri sem toliko mislil kakor na svojo smrt.

„Diabolus rotae!“ zakliče mi porogljivo izza grma moška oseba.

„To je lepo, gospod administrator, da se vam srnice smilijo.“

„Pumf!“ zabobni strel od nasprotnega griča. Srna je pala.

„Da le leži“, odgovorim mirno, „a povem vama, da vidva ne zaslužita, da bi jo jedla, ker sta mi tako zmešala prèdeno. A povejta vendar, od kod vaju je sapa prinesla?“

Moški je bil Alojzij Brodnik, moj prijatelj iz mesta, gospodična pa njegova sestra